

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПИСЬ У БРАЗИЛІІ

Виходить кожного четверга о 8-ій год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЦА СПІЛКА.

„ПРАЦЯ“

Український просвітний економічний тижневник у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІІ:

Річно 8\$ піврічно 5\$
 Для Галичини 2.50 дол.
 Для України 2.50 дол.
 Для п. Америки 2.50 дол.
 Для Канади 2.50 дол.
 Для Аргентини 6 пез.

„PRACIA“

Jornal semanal para os Ukrainos no Brazil.
 Publica-se em Prudentópolis às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс. від стиха. Більші по 200 рс. За всякі оголошення платиться ся з гори.

PRACIA
 Prudentópolis — Parana

Ми України до спону
 В нас є сила Козаків!

Не роздучать нас ні море,
 Ні межі чужих прав. Гимн ам. Укр.

Нарід без вітчизни.

В ч. 25. «Праці» п. т. «Польський патріотизм» були надруковані виводи італійського журналіста в часопису «Каффаро», в яких сказано, що Поляки великі патріоти на словах, та що їх патріотизм це тільки святочна одіж дітей, котрі люблять строїтися; це тільки мода, гура-патріотизм, патріотизм для експорту за границею.

Доповнимо ці спостереження Італійця нашими спостереженнями, яких не добачило око того, що від Польщі живе далеко і не є вповні познайомлений з польською історією і культурою — і скажемо, що Поляки взагалі своєї вітчизни не люблять.

Бо й за що вони малиб любити її?

Є неспоримим фактом, що між польським народом («Die obere zehntausend» — десять тисяч вибранців) споконвіку існувала прірва і внутрішня боротьба. Є фактом, що польський нарід ніколи не був державним народом і не знав, що це таке «горожанин»; він становив безсловесну масу glebe adscripti (прикованих до землі) рабів, а в державу бавилося тільки тих «десять тисяч вибранців», які

го польського короля «рокошане». Ніколи польський шляхтич не дивився на свій нарід инакше, як на бидло, на живий інвентар, котрий на рівні з худобою можна катувати, вбивати, продавати, і в карти програвати. Він навіть бридився сим народом, гордував його мовою і ніколи цею мовою не балакав; він балакав і писав до XVI стол. мовою латинською, а відтак французською і по сьогоднішній день французька мова є мовою польських аристократів, а мова польська це мова хлопська, мова економів і тільки пригожа до ганьблення хлопа і економа. Щоб цего погордженого хлопа не бачити і його мови не чути, польський панок заєдно сидів за границею, а його живим інвентарем управляв арендар його майна і його «хлопуф» — Жид.

Щож дивного, що селянин ненавидів свою аристокрацію, а відтак переніс сю ненависть і на свою інтелігенцію буржуазію? — Щож дивного, що польського селянина ми ніколи не бачимо в ролі, не скажемо польського завоювання, а навіть в ролі оборонця вітчизни? Щож дивного, що навіть такий демократ, як прославлений Костюшко, зібрав під своїм визвольним прапором усього кінцарейства

войованне, польського люду в польській, наймленій польською аристократією і буржуазією, армії ми не бачили, за те бачили мійську голоту і паничів? Щож дивного, що перші, завязки польської правдивої армії, ми бачимо не в Польщі, а на Україні і у Франції?

Щож дивного, що в часі розвалу Австрії польський селянин почав будівництво своєї держави в Галичині від грабовань погромів на міста і на буржуазію, намагаючися перепинити повстання польської влади, котру він ненавидить і котрої боїться більше, як чужинецької влади?

І якже Полякам свою вітчизну любити? Атже вони сю вітчизну бачили все не у себе дома, а на Україні або на Литві, бачили її все крізь призму поетичного козацтва, яке громило ворогів Польщі, починаючи побідами українського меча під Віднем, а кінчаючи Смоленськими і Хотинами. І чи можна дивуватися, що навіть пропагандисти визвольних повстань Поляків в XIX. віку намагалися вести сі повстання меча українського народу, і що в 1831, 1846, та 1863 р. ми не бачимо польських революційних емісарів в Польщі, тільки у Східній Галичині, на Волині і на право-

Залеський навіть просить Бога: «дай мі, Пане, Українен в тебе». А рівночасно найбільший польський поет, Міцкевич, співає: «Литво, ойчизно моя!» Навіть такий польський патріот нового крою, як Сенкевич, та й той у своїх романах водить читача тільки по українських землях, по «польській ойчизне», а врешті М. Конопніцка у своїй найбільшій поемі «Пан Бальцер в Бразилії» наводить Поляків не на польській землі, а над Бугом. І коли вчитуватися в польську патріотичну літературу, мається вражіння, що Поляки це якісь цигани, які не мають вітчизни, це вічні волокіти-номади, які вічно ще відбувають свою «мандрівку народів», вічно вітчизни для себе шойно шукають. Вже давно зробив це спостереження польський поет, дорікаючи своїм землякам: «Цуде хваліце, свего не знає; самі не веце, цо посядає».

Щож отже дивного, що в 1917-18 рр. коли валилися тюрми польського народу, Росія, Німеччина і Австрія, коли Полякам впала Польща, як «печена голубка до рота», — вони зовсім своїм шастем не одушевлялися, в Польщі поветало аж пять правительств, котрі з собою воювали, і польські патріоти замість вставати

Е неспорним фактом, що польським народом («Die obere zehntausend» — десять тисяч вибранців) споконвіку існувала прирва і внутрішня боротьба. Є фактом, що польський нарід ніколи не був державним народом і не знав, що це таке «горожанин»; він ставив безсловесну масу glebe adscripti (прикованих до землі) рабів, а в державу бавилося тільки тих «десять тисяч вибранців», які державу повимали як безвласте, безвладде, анархію і насильство. Ніколи польський нарід як такий не брав участі в законодавстві і не користувався правами (бо конституція 3. мая прийшла аж тоді, коли Польща гинула) — ніколи в часі існування давньої польської держави не бачили ми Поляка, який не мав гербу, в соймі, ніколи не бачили ми польського народу в національній польській армії, бо такої армії не було — були лиш ватаги наємної солдатески, які утримували пани, щоб ужити їх після власного уподобання, навіть проти власно-

так переніс сю ненависть і на свою інтелігенцію буржуазію? — Щож дивного, що польського селянина ми ніколи не бачимо в ролі, не скажемо польського завоювника, а навіть в ролі оборонця вітчизни? Щож дивного, що навіть такий демократ, як прославлений Костюшко, зібрав під своїм визвольним прапором усього кільканайцять тисяч повстанців і то переважно не селян — коли навпаки на Україні боротьбу за визволення краю вели переважно селянські маси, а Хмельницькому — як признає навіть польський історик Кубаля — вдалося зібрати около пів мільйону повстанчу селянську армію, найбільшу мужицьку армію, яку Європа колинебудь бачила? Щож дивного, що в 1846 р. польський нарід сам зліквідував визвольний рух Поляків і замість його підтримати, учасників повстання, своїх панів, вирізав? Щож дивного, що навіть в останній польській війні, що мала на меті за-

лучити Смоленськими і Хотинськими І чи можна дивуватися, що навіть пропагандисти визвольних повстань Поляків в XIX. віку намагалися вести ці повстання мечаем українського народу, і що в 1831, 1846, та 1863 р. ми не бачимо польських революційних емісарів в Польщі, тільки у Східній Галичині, на Волині і на правобережній Україні, які — починаючи Тимком Падурою, а кінчаючи Каспром Ценглевичом деклямували все одно: «За вашон і нашон вольносьць» — ?

Для Поляка, патріота з XIX ст. польська «ойчизна» являється все або над Бугом або над Дніпром, або на українським Поділлі, а вже остаточно над Німаном, в Литві, чи на Білій Русі. І ціла наша поезія не вилила стільки сліз за нашими степами і за нашими ріками, що польська література. Словацький, Гоцинський, Мальчевський, Грабовсокий, Залеский і др. — всі вони добачують вітчизну свою на Україні, а

18 рр. коли валилися тюрми польського народу, Росія, Німеччина і Австрія, коли Полякам впала Польща, як «печена голубка до рота», — вони зовсім своїм щастем не одушевлялися, в Польщі поветало аж п'ять правительств, котрі з собою воювали, і польські патріоти замість взятися за консолідацію і організацію держави, як це зробили напр. Чехи, перш усього взяли за волювання з усіма сусідними народами, бо вважали, що їх вітчизна у Вільні, у Львові, в Києві в Кам'янці Под. і т. д.? Відберіть від них ці міста, а вони радо зречуться Варшави, Кракова і Чехостехови, бо ці міста є для них чужими, бо в себе дома, між своїми Мазурами вони почувуються як на чужині, бо своїм народом вони гордяться, не люблять його, встидаються, а врешті його бояться. Вони самі залюбки називають Львів трохи не серцем Польщі, а на галицьким Поділлі для кожної

Софія Тобілевич

2.)

РІДНІ ГОСТІ.

Спогади з побуту Українських Січових Стрільців на степовій Україні.

(Дальше).

— На мене вже почались скарги й доноси, — казав мені один з отаманів Стрільцтва, — що я занадто слабкий для тутешнього селянства... Та на мою думку, в такі виключні часи повинні бути виняткові відносини, бо лихого слом не навчиш, а ще більше роздратуєш. Та й кожне зло не на одиницю лиш, а на все суспільство падати повинно. Ітак мушу тут лявірувати а поміж принципом і відштовхальністю перед «висшими сферами» за своє тут поведження а на ділі бачу, що я не помиляюся...

І справді — люди зразу якось підлягли владі новоприбувих і не ставили жадного спору новим запровадженням, зрозумівши, що вони не йдуть на шкоду народові. Між іншими взяті були під урядову опіку Стрільцтва всі парові млини в околиці, в яких експлуататори наживались і безконтрольно грабували народ.

Була унормована плата за меливо та встановлений однофунтовий відсоток з кожного пуда зерна для роздачі бідним удовам і калікам. Народові дуже це вподобалося і всі без протесту віддавали свою лепту.

Доступність і відсутність гордості зробили швидко отаманів війська такими попу-

лярними серед селянства що до них посунали люди за порадою в усіх своїх бідах і пригодах життєвих. Так народ оставлений сам собі в темряві, радий, коли йому хто хоче допомогти. Хату, де жив отаман, що неділі зрана обступали селяни різного віку і з усякими важкими справами, в яких прохали поради й суду... Смішні між іншими були справи, які так треба було полагодити, і про які сміючись оповідали люди: «Молодиця закохалася зі стрільцем і не хоче жити з чоловіком, а він морочить голову отаманові: „Помирить нас з жінкою“... Та той засміявся, та й побалакав з ними, дав їм обом по чарці руму й сам випив, звелів їм поцілуватися та йти до дому... А стільця щоб чужих жінок не зводив з розуму та з праведливого шляху, посадив на сутки до арешту, і за кару звелів вивчити десяток найтрудніших пунктів стрільцеского уставу"... Чи цей присуд правий і скорий був признаним усіма сторонами, і на як довго — невідомо... Але громадська совість була задовоєна й діло кінчалося миром. Тому подібних скарг і судів на воловій шкірі не спиритися і часто прощає на суді й запеклого свого ворога. Треба тільки вміти широко вийти в душу кожної людини й уміти промовити до неї нечукавим словом. Безперечно, це знання душі простого люду в вишній мірі присутнє провідирям Українського Стрільцтва, бо без нього не моглиб вони вести засобом тисячів молодих сільських юнаків що покинули все й пішли за ними.

Хоч це був мирний час, час відпочинку після кривавих боїв, але праця в коші й у вшкільній дисципліні й порядок у всіх

складних частинах урядовання — зразкові. Бож без війська не має держави, а без карності немає війська — кажуть вони. Однак дезертирства в січових рядах не видно, навпаки, — все більше нових товаришів прибуває зі сільської й інтелігентної людності.

Незвичайно цікаві й характером, і своєю оригінальною творчістю видання стрільцескої літератури. Я в першій раз у житті мала змогу познайомитися з літераторами та з їх колективними літературними збірниками «Збірник оповідань!», «Червона калина» — девіз стрільцтва і «Кривавим шляхом Українських Стрільців», — містяться у собі твори повні літературної вартості й глибокого трагізму обік веселих жартів і гумору.

Видатною рисою майже всієї української січової громади, перуч з її високою культурністю — це людяність і ніжність почування. Хто-б міг думати, слухаючи їх повні юнацького запалу мрії до це люди — загартозані в боях, що свій шлях від Карпат аж до Дніпра полили чужою і своєю кров'ю?

Оцяж людяність і готовість іти на поміч усякому, хто їй потребує зробила їм широким серед усіх верств громадянства, з якими вони стикалися. «Вороги на позиції, а тут ми всі люди — українці рускі польські, чи жиди...» Тим то познайомившись всіма колами місцевого суспільства де тільки могли, провадили українську ідею а завдячуючи своїй інтелігентності своїй артистичній вдачі, з'єднали собі масу прихильників серед муштин, не кажучи вже про жінок...

Загула вулиця, де проходило стрільцеске військо... Ожили степи від забитих згуків стародавньої пісні, зашуміли прапори й вос-

кресла, ожила слава козака... І не одна щира думка, не одна щира сльоза пішла слідом за ними...

Ожив і заяснів наш хутір духовою радістю після довгих років самотності й забуття. Могила письменника, своїми й чужими забута, зрєбилася другою Меккою для культурних визнаців і приклонників його таланту Родина письменника, що в цьому степорому закутку проживала самотно, здалека від людей і світа, зрєбилася центром уваги й піклування всіх січових гутків. Чутки про могилу й хутір розійшлися поміж усім військом і мало не всі представники культурної Галичини мали за свій обовязок побувати на могилі й на хуторі. Вперше від смерті Тобілевича, прийшов на цю могилу такий великий гурт молоді... У перше попилися над могилою згуки народнього в Галичині далеко більше відоме й шановане, як у нас на Україні: — Там діти з молоком матері ту пошану й любов до серця приймають, а школа й життя те почуття ще більш викохують і усталюють... Тим то імя Тобілевича стоїть там поруч інших славних, якими має право пишатись українська культурна громада. Після смерті отамана сцени, що вів свій артистичний гурт до культурної праці за признання прав для свого народу, — тут уцій хаті, за столом цим у перше сіли отамани справжнього українського війська, що вели свої кадри на оборону тих-же прав, прямували до тієї ж мети...

Вони, ці вірні слуги свого народу, що для рідного краю покинули свої села й родинні гнізда, вони впочивали ту, у цім тихім захистку хутора, сотворенім думкою і душею артиста, вони відпочивали тут пі-

латинської «душечки» збудовано каплицю. І є фактом, що польські панки з українських земель, як опинилися в Польщі, не згодилися приймати польського горожанства; і є фактом, що після розгрому Поляків під Києвом Поляки не хотіли боронити Варшави, бо втратили символ Польщі, Київ, що був їх серцю дорощим, ніж Варшава.

І тому польський патріотизм це одна велика брехня. Він зводиться до комедії і моди, до карнавалової фарси, до бути і розбою над сусідами, а вся заздрина і захланна польська душа покутує в галицьких Карпатах, над Дністром, над Бугом і Богом, над Дніпром і над Чорним Морем, над Німаном, а врешті в європейських столицях. І тому Поляки для нас не страшні, бо вони не в силі своєї держави вдержати; бо ця держава не лежить на Україні вони її прогуляють в чужих домах гри і розпусти і віддадуть добровільно сусідам, скоро тільки петлюрівські наємники і французькі генерали сховають мечі до покровців і не схотять за Поляків воювати.

Ми вже мали такий приклад, коли Польща, озброєна від стіп до голови придивлялася рівнодушно, як її паювали. Це був 1772 р. Ми цього року ще доживемо. Бо Поляки вітчизни не мають і вміють воювати тільки на чужій землі і чужим мечем.

II. Карманський.

Політична акція бразилійських Українців.

Як було порішено на конгресі в Дорізоні, делегація від усеї нашої еміграції в Бразилії, виждавши догідної пори, почала свою діяльність.

Перш усього явилася названа делегація, зложена з представника Уряду Галицької Республіки п. проф. Карманського

ція була принята на спеціальній авдієнції у Впов. Пана президента Парани дра Муньоз да Роша, яка тривала якої пів години. Провідник делегації п. Куц. преставив Пану Президентови путь нашої організації і її завдання, з'ясував наше політичне положення за океаном, предложив йому копію меморіалу і відповідну брошуру на франц. мові і просив о поперття у федеральнім Уряді. П. Президент зацікавився нашою справою тут у Бразилії і в ріднім краю, розпитувався про життя нашої еміграції, а врешті обіцяв зробити, що буде в його силі для нашої еміграції і для справи загальної. Випосажена в поручаючі письма від Впов. Пана Дра А. Камарга і Впов. Пана Президента Парани до депутатів п. п. дра Ліндольфа Пессоа і дра Плінія Маркеза з дорученням, щоб вони уможливили делегації авдієнцію у міністра закордонних справ (евентуально у Пана Президента Республіки) і міністра агрикультури, делегація виїхала д. 1. VIII. до Ріо. За нею приїхав останній її член о. Р. Криницький ЧСВВ., не маючи змоги виїхати вкупі.

В Ріо розпочав акцію неструджений п. Куц, відвідав п. дра Ліндольфа Пессоа, поінформовував нашу справу секретара міністерства закорд. справ і других і вже 5. VIII. делегація була принята на спеціальній авдієнції у міністра закорд. справ.

Наперед представився міністрови в супроводі п. Куца преставник Уряду п. Карманський, представив йому грамоту іменования і при сій нагоді п. Куц поінформовував п. міністра про нашу справу, представив користи для Бразилії з існування Галицької Республіки і поставив запит, чи Уряд Бразилії не має нічо проти отворення в Бразилії нашого конзуляту, заявляючи, що наша еміграція ніяким чином не признає компетенції польського конзуляту. П. міністер заявив, що він порозуміється в сій справі з п. Президентом Республіки та що

Після авдієнції їздила делегація до парламента, щоб познайомитися з названими депутатами і просити о дальше поперття. Між иншим просила делегація депутата п. дра Л. Песоа, щоб він порушив нашу справу в парламента відповідною інтерпеляцією, що тойже обіцяв зробити. Врешті після зроблення фотографічної знимки враз з названим депутатом, делегація розійшлася, тільки п. Карманський і п. Куц враз з дром Л. Песоа відвідали деякі редакції (O Paiz, Gazeta das Noticias, Rio Jornal), полишаючи відписи меморіалу і даючи відповідні інформації, щоб розголосити нашу справу. Дня 7. VIII. делегація дала спеціальну вечеру, в якій взяв участь п. др. Л. Песоа і редактор часописи (Gazeta das Noticias, (другий запрошений депутат був перешкоджений) і під час вечері п. Куц. виголосив гарний тоаст, котрий на гостей зробив миле вражіння.

Сим і покінчила делегація свою місію, зуживаючи на її виконання около трьох тижнів. Треба підкреслити дуже інтезивну діяльність п. Куца і це, що о. Криницький, п. Мазуришин і п. Андрусевич не пожаліли ні часу ні великих коштів на виповнення цього горожанського завдання, тимпаче що загал рішучо не підпер як годиться цієї справи грошево і, якщо хоче свою честь вратувати, не повинен допустити до цього, щоб терпіла кишеня тих, які до цього не покликані. Маємо на думці обтяження каси позички Нац. Оборони видатками на кількасот мільрейсів.

Треба ще замітити, що делегація не була у Президента Республіки тому, бо наш меморіал і цілу справу зобов'язувався представити йому п. міністер закорд. справ і враз з ним все обговорити, — а на авдієнцію у Пана Президента булоб довелось ждати що найменше два тижні. А врешті годиться згадати, що іменем дорізонського конгресу вислано з Куритиби телеграму до

ЗІ СВІТА.

„Українські боївки“.

В Любачеві згоріла видна стація на залізничному двірці. Огонь обняв цілий будинок і лишив тільки румовище. Польська преса причину пожежі бачить знову „в терористичній акції українських боївок“.

Панщина у Східній Галичині.

Польські людовці внесли в соймі інтерпеляцію в справі панської рільної господарки в Східній Галичині, з якої довідуємося між иншим про такі речі: Кн. Марія Любомірська, властителька дїбр Червоногород, Нирків і Нагоряни в заліщицькім повіті, побирає від селян за винаймлення пасовиска, то значить ґрунту, стоячого облогом, по 10.000 мп. від одної штуки худоби, а крім того кожний винаймаючий селянин мусить зобов'язатися, відбути 10 дневну панщину на княжім ґрунті. Поле винаймається під ще більшими скандальними умовами. Винаймаючий ґрунт мусить його управити власними силами, обсіяти власним збіжем, зібрати і половину плодів віддати пані, опріч того відробити на її ґрунті 30 днів панщини. Подібно поступає також кн. Чорторискі в жидачівськім повіті. Він побирає за пасовиско по 18.000 мп. від одної штуки худоби, а за винаймлення ґрунту бере половину збору. Польські хлопи взивають уряд, покарати тих панів за лихву і розпарцелювати їх добро. („Гр. В.“)

Фабрикація нових гуцульських депутатів

Краківські газети доносять, що в Варшаві зявилася „делегація“ Гуцулів з Данилюка і Кочержука, якій проводив предсідник союзу дідичів Маріян Ярошиньскі. „Делегація“ була у міністра рільництва і фінансів та вернула вдоволенна з вислідів своєї подорожи.

Що найтяже дістати тепер у Львові?

Дорізоні, делегація від усеї нашої еміграції в Бразилії, виждавши догідної пори, почала свою діяльність.

Перш усього явилася названа делегація, зложена з представника Уряду Галицької Республіки п. проф. Карманського, п. п. Вал. Куца з Каразінью, Петра Мазуришина з Порто Уніоу та Івана Андрусевича з Куритиби, у п. дра Альфонса Камарги, віцепрезидента федеральної камери депутатів, представила йому нашу справу і просила о допомогу в дальшій акції. Делегація виступила іменем зорганізованої в „Український Союз в Бразилії“ всеї нашої еміграції і тому найшла у визначного бразилійського політика щире прийняття, і перперте. Це був перший здобуток, перша користь нашої молоді організації; перший доказ, що всюди числяться тільки з добре зорганізованою суспільністю.

Слідуючого дня (27.VII.) делега-

ція нашого конзуляту, заявляючи, що наша еміграція ніяким чином не признає компетенції польського конзуляту. П. міністер заявив, що він порозуміється в сій справі з п. Президентом Республіки та що відповідь дасть на письмі на адресу п. Карманського.

Після цього запросив п. міністер саму делегацію. П. Куц відчитав меморіал, якого вислухав міністер з великим зацікавленням і заявив, що він наш меморіал доручить П. Президентови, постарається познайомитися з нашою справою як найліпше і врешті сказав, що Бразилія котра боронить справедливости, і в нашій справі зробить, що буде в її силах. Відтак розмовляв п. міністер з кожним членом делегації і авдієнція протягнулася поза пів години. Відношення його до делегації мало характер сердечний і приємний, а головню ся сердечність виявлялася при пращанню.

дівенцію у Гана і довелось ждати що найменше два тижні. А врешті годиться згадати, що іменем дорізонського конгресу вислано з Куритиби телеграму до Найв. Ради на руки Лойда Жоржа з домаганнем, щоб Найв. Рада звільнила вже раз наш край від варварської ляцької окупації.

Ось так нова наша організація вперше виступила як політичний чинник на ширшу арену і дала доказ, що і наша бразилійська еміграція не спить, що нова доба в нашому тутешньому життю вже почалася, та що на експерименти всяких дурисвітів ніби патріотів у нас вже місця немає і не буде. Хочемо серіозної праці і до цієї праці ми всі готові.

Українці! Записуйтеся громадно в члени „Українського Союзу в Бразилії“!

ся тяжких бур і тернистого шляху... Не даремне розцвілися калинові алеї, рукою Івана Тобілевича саджені... Не даром ви ростав садок у гору піднімалися тополі, цвили квітки, а ставок оточив вінок кучерявих верб... Вони дали хоч часовий захист від світової заверюхи карпатським орлам, що боронили народ свій від сов, крюків і шулік...

Богато прикрасних слів говорилось під низенькою стелею хуторського дому, богато чудових пісень почули ми тут знову, богато не забутніх мрій про долю майбутню України пронеслось по просторі широкого степу. І все минуло як сон, і розвіялось сувором дієсністю.

(Далі буде.)

До Українців в Бразилії!

Ми поляжем, щоб волю, славу і честь Рідний Краю здобути Тобі!

Здалека від своєї рідної землі, коротає нині свій вік 20.000 українських стрільців і старшин в Чехословацькій республіці. Судьба змусила їх по дволітній тяжкій боротьбі, боротьбі за здобуття волі своєму народові уступити поза границі свого краю та глядати захисту в сусіда.

І минають дні, минають місяці й роки а ті заточенці виждають терпеливо тої хвили, коли і в їх віконце засяє ясне сонце свободи. коли прийде ця хвиля, що вони будуть могли як вольні сини вернути у вольну батьківщину.

А лютий ворог усіми силами, навіть тут на чужині старається розбити їх карні ряди. Його оружнн провокація, облесні слова, підкупство а де це не помагає, так політичними договорами старається так уладнати житеві умовини, щоби цих, що їх ні провокацією, ні облесним словом, ні перекупством не мож було позискати, зломати нуждою, голодом і холодом так, щоби вони як раби, що їхню спину канчуки скривавили, прийшли на вколішках та сказали: так, ти пан наш, ти наш опікун, ти одинокий наш заступник, даруй нам, ми не знали що робили, як ми боролися проти тебе; ті ріки крови, що поплили, за тебе повинні були поплисти, тих 50.000 борців, що на Україні на тиф померли, тобі мали життя своє пожертвувати.

Та не діждеться ворог цієї хвили. Ті борці хоч босі, неоцягнені та голодні, видержать до кінця, бо це їх свята повинність, бо це дальший тяг борби за визволення вітчизни, борби, що в ній ворог лиш оружнн змінив, борбу, що в ній може оборонитися тільки національною свідомістю та силою волі. Та і в цій борбі багато жертв паде.

Із вище згаданих 20.000 заточенців, біля 10.000 розділені на робітничі відділи при Чехо-словацьких військових частинах. Стрільці і підстаршини побирають по 3 чеські корони денної залуженини, старшини по 5 до 15 корон, лихий харч та від часу до часу дістають старий одяг. Працюють тяжко при будовах залізничних шляхів, доріг, при розбиранню старих бараків і т. д. Кожний із них виконує працю що за неї цівільному робітникові требаби заплатити що найменше 50 К. за день.

Другі числом около 1.200 студіюють на

чеських університетах. Їх життє? Вистарчить сказати, що кожний із них мусить із 300 — 400 корон що стоять до його розпорядимости на прожиттє у великому місті, заплатити харч, помешканнє, топливо, світло та одяг. Як що переінімо ці гроші на американські покажется, що ці студенти — жовняри живуть за 7-8 доларів через цілий місяць.

Треті в числі 7.000 до 7.500 живуть розсіяні по цій Чехословащині та працюють у приватних підприємств. Їх положеннє теж не рожеве. В більшості це збігці, що поодиноко передиралися через ляцькі кордони на Чехію. Втікали з тюрем та таборів, втікали голі, босі. Втікали без ніяких документів, втікали без сотика в кармані. В таборі для них місця нема, бо чеські власти від марта 1921 р. в табори нікого не приймають. Приходиться за дешеву плату йти на роботу.

А що з прочими 1.500?

В послідних днях січня с. р. вніс в чеськім соймі німецький посол Кравс інтерпеляцію якої зміст в скороченню звучить: В Йозефові, ще за часів австрійського правління, находилися великі табори для полонених Москалів. Протягом 1917 і 1918 р. в цих таборах померло поверх 3.000 Москалів. Нині в тих таборах перебувають інтерновані українські старшини і стрільці та около 200 жінок та дітей. Мешкають в старих деревляних бараках, що в них через стіни вітер провіває а через стелю сонце світить а як на дворі не погода дош а тепер в зимі сніг паде. Бараки ці віддано їм самі вони були змушені їх понаправляти, а нероз навіть і власним коштом. Для них

і фінансів та вернула вдоволєннє і вислідів своєї подорожи.

Що найтяже дістати тепер у Львові?

Свіжу воду. За паскарські ціни дістанете все, тільки води завдяки господарці магістрату не маєте права ніде ликнути. По три чи чотири рази на день замикається у Львові водопроводи і тяжко допасти яку годину, щоби вода з нього потекла. Приходиться мешканцям гасити свою спрагу в брудних міських водотрисках або вискокових зафарбованих напоях. Культура — ляцька.

Де ми жиємо?

На станиці поліції в Погірцях пов. Рудки командант Муха побив Петра Бабія, господаря з Голодівки за те, що той збирав складки на допомогу „Голодній Україні“.

навіть води нема в потрібній кількості, бо водопроводи отвиріаються тільки на короткий час рано, в полудне та вечер. Зрештою із тої води їм нічого бо вона до питя нездорова, до варення недобра а до прання теж не надається. Харч мають лихий, носити його треба нераз і далеко так, що в більшості приходиться зимну їду їсти. Топлива дістають так мало, що жаль серце стискає як подумается за тих жінок та дітей. тих стрільців та старшин, що 0'5 до 1 кг. вугля (тільки пересічно дістається на день і особу) мають при 20 степенів морозу оігрітися. А їх побори так малі, що треба подивляти цих людей, що в таких нужденних відносинах уже 1 1/2 року змогли прожити на чужині. В кінци звертається посол Кравс з жаданням до військового міністра, щоби поробив відповідні кроки в справі облегчення долі інтернованих Українців та старався їх охоронити перед вибухом тифу та иньших хворіб, які серед таких відносин, що тепер панують в таборі, можуть легко вибухнути та поширитися потому на цілий табір.

Цю інтерпеляцію перепечатало багато чеських часописів, які теж рішучо домагаються поправи долі інтернованих в таборі.

Чиж це правда, що ці люди так бідують? Так! Вони бідують а бідують ще гірше чим тут представлено. В таборі находиться їх 1.500. З цього числа 150 старшин побирає 5 чеських корон денно. Із прочих: 200 жінок і дітей та 950 стрільців дістають по 50 сотиків денно, отже навіть не цілого американського centa. З цієї заслуженини треба й мила купити, пасту до зубів, пасту до черевиків, треба й шевцєви заплатити за пришиття прищипки і кравцєви за лата-

при чім визивав його останніми словами, в які словар п. команданта багатий. Окрім цього велів п. Муха господареві Бабієви зголошуватися три рази на тиждень в постерунку, по чім велів йому їхати до Львова і відібрати гроші «bo inaczej nagla krew ciebie zaleje». Про сей „культурний“ поступок п. Мухи повідомлено команду жандармерії у Львові. Сподіємося, що вона покладе кінець самоволі і поучить п. Муху, як поводитися з горожанами краю. („Гр. В.“)

Голодуючі діти.

„Червона Правда“ повідомляє: „В Тираспольськiм повіті голодує 50 тисяч дітей, — у Вознесенськiм — 33.428 дітей“.

З голодної України.

„Червона Правда“ (ч. 79) повідомляє: „В Подільській губернії закінчене навантаження для Криму насіння. Відправлено в Крим 502 вагони ярового насіння“.

Як Німці карають національних зрадників.

Суд в Монахові засудив на до- смертну в'язницю барона Льва Прехтінга за це, що він оставав в порозумінню з французьким конзу- лем і працював над переведенням французького пляну в цілі поді- лення Німеччини на Північну і По- лудневу яко дві окремі держави. Його суджено яко національного зрадника.

Правительство Радянської України.

Правительство радянської Укра- їни замкнуло границю для торго- вельних зносин між Польщею й Україною. Нечисленні товари, яких привіз ще не заборонений, обло- жено дуже високим митом. Поль- ща пояснює ці заарядження за- ключенням німецько-російського до- говору.

З українського з'їзду в Дорізоні.

(Конець.)

Дальше рішено вислати іменем

2.) З окрема висказує конгрес признання урядові Галицької Ре- публіки з достойним президентом, д-ром Петрушевичем на чолі за його плянову, дипломатичну ак- цію серед крайніх злиднів і тяж- ких перепон, котра справу Галиць- кої Держави вивела на шлях між- народньої політики і переконала державних мужів Європи про не- мнучу конечність вирішення цієї справи по волі і інтенціям насе- лення, а не по волі польського ім- періялізму.

3.) Конгрес заявляє понадто свого цілковиту солідарність з во- юючим українським населенням у краю і з єдиним легальним уря- дом Сх. Галичини, на чолі котрого стоїть Президент др. Е. Петруше- вич. І зобов'язується всіми можли- вими способами підтримувати рід- ний край і Уряд Галицької Репу- бліки в їх невсипущій геройській і повній самосвяти боротьбі, яка мусить увінчатись світлою перемо- гою геройського українського на- роду.

По ухваленню резолюції о. Тур- ковид в щирих словах іменем всіх присутних, подякував п. Карман- ському за его труди, та невсипущу працю над скликанням з'їзду та веденням нарад.

На те п. Карманський подякував за довір'я яким наділила его браз. Україна та висловив свою радість з надсподівано гарного перебігу нарад і наслідків їхніх а зрешті подякував Дорізонцям за їхню щирю, правдиво українську гостин- ність зглядом конгресу і его чле- нів. В кінці, забрав голос п. Фір- ман та іменем Дорізону попрощав учасників з'їзду. Окликами в честь п. Карманського, України і Брази- лії та відспіванням українського гимну закінчився конгрес.

Що до самого конгресу позволю собі замітити ще ось що: На днях 7-9 липня, мабуть перший раз зій- шлися на спільні, мирні наради елементи на позір найпротівніщі собі; тут однаковож, вони доказа- ли, що там де розходиться о на- родне добро — між ними не має

Шафранський, за що належиться їм щира подяка.

Підчас з'їзду відбулися дві теа- тральні вистави, які з великим на- кладом праці підготував п. Прокіп Білик. У виставі Наталки Полтав- ки на перше місце вибились п. Фірман та его донька.

Так отжеж на днях 7-9 липня ми вступили на шлях дійсно гро- мадського життя. Як далеко зайде- мо ним? Це залежатиме лише від нас самих.

С. В. Кобилянський.

СПРАВЛЕННЄ ОШИБКИ.

У попередньому числі „Праці“, у звіті з укр. з'їзду в Дорізоні зайшла важніша помилка. А іменно: в реченню — „така гур- тівня доставлялаб шакри всім купцям в Бразилії, — має бути: доставлялаб товари всім купцям і т. д.“

ВСЯЧИНА.

Підземна ріка.

Місто Любека в Німеччині, від довшого часу мало вельми загадочної природи кло- поти зі своїми водопроводами. По довгих дослідах нарешті переконалися, що всі кло- поти спричинює велика підземна ріка, яка має декілька допливів. Ця підземна ріка вли- вається у Балтійське море двайцять миль від берега.

Манна.

Недавно музей у Вашингтоні одержав з Багдаду, в Малій Азії деяку скількість ман- ни. Ця манна в часі осінних місяців падає зівсім таксамо як роса і коли впаде на ли- сте дуба, застигає на ній у формі малого зеренця. Учені припускають, що це буде правдоподібно цясама манна, якою живив Господь Жидів вчасі їх мандрівки через пу- стиню. Нині ця манна становить важній артикул торгівлі в Малій Азії. Кожного ранка в осени розстелюють великі прости- рала попід дубові дерева і трясуть. Зеренця манни падають неначе дрібнесенькі крупи. Ця манна застигає виключно тільки на дубових деревах: впавши на всяке иньше дерево або рослину є пропаща. Манна є знаменитий субститут місто цукру і меду і продається в Малій Азії фунт около 45 аме- риканських центів

Морські льви нападають на морську ліх- тарню.

Сторож морської ліхтарні, званої Брайде Айленд, віднісся до федеральних властей у Вашингтоні (в Америці) з домаганням помочі. Як тільки він відчинить двері морської ліх- тарні, сейчас морські льви вдираються до

Ексц. Митрополит А. Гр. Шептицький серед Українців в Аргентині.

В неділю дня 18. червня о год. пів до десятої впроваджено Їх Ексцеленцію торжественно з процесією до церкви. При вході привітала Архієрея від українсь- кої дітвори в Аргентині маленька дівчин- ка (Юлія Гудима) і вручила китицю гарних цвєтів. В імені всіх Українців вітав п. Крамар.

При асисті двох священників Впр. оо. І. Сенишина і О. Ананевича відправили Ексц. Митрополит співаву Службу Божу, а потім проповідали починаючи місію. Місія тревала три дні в Апостолес, що- денно були 4 науки і катехізація; мимо безнастанної слоти много людей приступа- ло в тих днях до св. Тайн. В середу відбулось спільне св. Причастіє підчас Служби Божої, яку співали самі Ексце- ленція. По Службі Божій відправили па- нахиду за померших у борбі за волю свого народа Українців. Підчас того зібрано численні датки для сиріт в Га- лині, які довучено Батькови сиріт. Їх Ексцеленції Митрополиті.

В середу вечір виїхали Їх Ексцелен- ція в товаристві всіх наших священників до колонії Азари. Далеко від місточка при тріумфальній брамі очікували чле- ленні їздці, а оден з них (Петро Стан- дричук) гарною промоєю привітав на вступі Їх Ексцеленцію.

Вже вечір занав, коли приїхали до Азари. Там перед церквою очікував Ар- хієрея о. парох Іван Сенишин wraz з процесією і брацтвом. В імені дітей при- витала Ексцеленцію дівчинка Софія Яцюк, гарним співком, а в імені всіх українських колоністів п. Антін Яцюк. Тогож дня Їх Ексцеленція по відправле- нню молебня проповідали. Відтак довго в ніч wraz зі всіми священниками слуша- ли св. Сповідей.

На другий день, в четвер, були перед Службою Божою проповіді місійні, а по Сл. Божій ще Архієрей проповідали пра- таючись з добрими Українцями з Аза- ри. З черги було в пляні їхати по по- лудни до церкви Трес Капонес, та вико- нання сього заміру стала на перешкоді ріка Тинас, що з причини безнастанних дощів широко розлялась затопляючи і міст, що єсть одинокою дорогою комуні- каційною між Трес Капонес і Азарою.

жено дуже високим митом. Польща пояснює ці зарядження заключенням німецько-російського договору.

З українського з'їзду в Дорізоні.

(Конець.)

Дальше рішено вислати іменем конгресу телеграму до Найвищої Ради з протестом против окупації Східної Галичини Поляками. На ці цілі самі делегати зложили суму понад 800\$000. На запитання п. Кобилянського предсідник п. Карманський пояснив відношення філій до централі Союзу. П. Куц підніс конечність систематичного освідомлювання укр. поселенців о ціллях і завданнях Союзу. О. М. Шкірпан заявив що українське духовенство у Бразилії стоїть всеціло за Союзом та народньою просвітою. Дальше п. Карманський забрав голос в справі Позички Н. О.; п. Куц в справі свіжоприбутніх емігрантів-Українців, котрих можнаб ужити як народніх учителів. Внесення п. Куца передано просвітній секції Союзу. Врешті конгрес ухвалив одноголосно стсю резолюцію: 1) Делегати всеї Української 60-тисячної еміграції у Бразилії, зібрані на днях 7-9 липня 1922 р. на всенароднім конгресі в Дорізоні в Парані, висказують подив нашому рідному народови у Сх. Галичині за його вперту, постійну, геройську визвольну боротьбу, кровну і безкровну, яка не тільки дає повну запоруку кращої долі і воскресення славної держави Данила, але рівночасно добуває українському народови честь і славу, загублені віками рабства нації.

ння одягу. А одяг і обува за час інтерв'ювання розлетілися цілком. Нового справити нема за що. Вправді із чеських магазинів дістанеться нераз старий плащ щоб його переробити на блюзу або штани, та таким одягом не мож довго покористуватися. Він протягом одного місяця вже не до вживання. А тим часом знова дається сильно в знаки тим неодягненням та невідживленням як слід скитальцям. В бараку загіртіся неможуть, бо нема чим затопити приписаним наборам вугля мож ледви через одну до двох годин огріти кімнату тож і не дивниця, що в місяці січні поверх 700 членів табору захворіло тяжко на простуду та грипу.

(Далі буде)

дла та відспіванням українського гімну закінчився конгрес.

Що до самого конгресу позволю собі замітити ще ось що: На днях 7-9 липня, мабуть перший раз зішлись на спільні, мирні наради елементи на позір найпротівніщі собі; тут однаковож, вони доказали, що там де рсзходиться о народне добро — між ними не має ніяких ріжниць; доказали що там вони лише Українці члени одного народу й нічо більше; тут вийшло що між ними й взагалі ніяких дійсних серйозних ріжниць не має, а давніщі конфлікти по найбільшій часті, були наслідками недорозуміння. Дальше — треба підчеркнути назвичайний порядок який панував через цілий час нарад конгресу. Гарне вражіння відбирав кожний, дивлячись на лад і спокій який панував на салі; делегати сиділи осібно, гості осібно, не було ніякої метушні і всі витревали і спокійно пересиджували по кілька годин без перерви; надіями на кращу будучність наповняла також кожного присутність укр. жіноцтва, котре живо цікавилось перебігом нарад. — Тепер треба дещо сказати про роль яку відіграв п. Карманський. Я сміло скажу, що наколиб не він, то до дійсно всенароднього з'їзду не прийшлоб взагалі, а еслиб такий з'їзд й відбувся, так закінчився би много инакше. Надзвичайний такт п. Карманського, его умілість у веденню нарад та дійсна самопосвята з якою віддавався цьому завданню, зручність в залагоджуванню конфліктів а радше в удержуванню їх, а на кінець праця якої вимагало підготовання з'їзду та випрацювання статутів — змушують кожного склонити перед ним голову та сказати, що наколи наше життя попливе від тепер иньчим, кращим руслом, — так це буде его заслугою. За це его імени бразилійська Україна ніколи не забуде.

Дальше подивляти треба працю та старання Дорізонців над улешненням а навіть над уприємненням побуту делегатам. Вони через цілий час гостили їх в своїх хатах і з правдиво українською гостинністю дбали про них. Тут особливо багато зробили п. Фірман та п.

дубовий деревак влявша на веже инше дерево або ростину є пропаша. Манна є знаменитий субститут місто цукру і меду і продається в Малій Азії фунт окол 45 американських центів

Морські льви нападають на морську ліхтарню.

Сторож морської ліхтарні, званої Брайде Айленд, віднісся до федеральних властей у Вашингтоні (в Америці) з домаганням помочі. Як тільки він відчинить двері морської ліхтарні, сейчас морські льви вдираються до середини, і забирають все, що тільки власть ся. В ночі вони плавають довкола ліхтарні і брешуть, домагаючися пущеня до середини, так що спати немислимо. Один великий морський лев забавляється в цей спосіб, що лізе посходах аж до самого світла ліхтарні і відтам стрімголов кидається в море. Вбити одного льва, значилоб стягнути їх в околицю ліхтарні ще більше число, позаяк гниюче мясо вони занюхують на велику відаль.

З Бразилії.

Позір Українці оселі Маркондес і околиці!

Дня 19. с. м., в сам день Преображення Г.Н.І.Х., зараз по Сл. Б. відбудуться збори в салі шкільній. На збори прибуде представник Галицької України, п. проф. П. Карманський. Всі Українці старші, молодіж, мужчини і женщины повинні явитись на сих зборах.

—«»—

Українські виборці в Прудентополи!

Дня 20 с. м. вибори на віцепрезидента і сенатора. Всі повинні явитись, як один. Не забувайте взяти з собою титула виборчого.

—«»—

В Рію приготування ідуть скоро, щоб гідно відсвяткувати столітне свято незалежності Бразилії. Хоть стан военний продовжений до кінця с. р., але се не перешкаджає у приготуваннях.

—«»—

В послідних часах начислено много случаїв сухіт в Бразилії.

—«»—

Бразилія взялась аж тепер до діла, щоб знищити проказу, що часто лучаєсь по ріжних місцевосцях. На доказ сего кожний ряд стану обіцяє щедру суму гроша, щоб запобігти сій страшній слабости.

На другий день, в четвер, були перед Службою Божою проповіді місійні, а по Сл. Божій ще Архієрей проповідали пращаючись з добрими Українцями з Азари. З черги було в пляні їхати по полудни до церкви Трес Капонес, та виконанню сього заміру стала на перешкоді ріка Тинас, що з причини безнастанних дощів широко розлялась затопляючи і міст, що єсть одинокою дорогою комунікаційною між Трес Капонес і Азарою. Приїзд на Трес Капонес відложено проте аж на понеділок а тимчасом Ексц. Митрополит і прочі священники повернули на Апостолес.

В п'ятницю пополудни виїхали два священники місіонарі Впр. о. Кл. Вжуховський і Впр. о. О. Ананевич до церкви в Тунес. щоб там приготувити люлей до відправлення короткої місії; зібралось много народа. По відправі вечірній проповідали Впр. о. Клим — і відтак значне число людей приступило до св. Сповіді. В суботу раненько, хоч біленький мороз покривав землю — приїхали Ексц. Митрополит в товаристві Впр. о. Сенишини. По прийаттю Ексцеленції і торжественім впровадженю у церков, їх Ексцеленція мали коротку промову, відтак слухали ще всі священники св. Сповідей аж до 10-ої години. Перед Службою проповідав о. О. Ананевич. Після Сл. Божої проповідали Ексц. Митрополит довго про поправу життя. Відтак наступили пращання, при тій нагоді комітет церковний доручив Архієреюви жертви, які народ зложив при тій нагоді для наших нещасних сиріт в Галичині. І знова вернули всі до Апостолес, де в завтрішню неділю малось відбутти торжественне закінчення місії з обрядом посвячення і закопання місійного креста.

(Далі буде)

Оголошення.

ВАЖНЕ!

Отсею дорогою подаю до відома усім моїм довжникам, що день 15. вересня с. р. назначаю як послідний речинець до віддання довгів. Тому прошу спішитися, бо в противному случаю буду змушений віддати справу до судового поалагодження.

ФЕЛІКС СЛІВАК

Прудентополіс, 25. липня 1922.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! В Дорізоні можети купити по догідній ціні 4 льоти з помещканнем, ПЕМАРНЮ і дім, котрий надаєсь на венду. Бажаючий купити най зголоситься до **Николи Стельмашука** в Дорізоні.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

☀ ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ ☀

ІРАТІ — ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям в Іраті і подальших околиць товари нашого склепу, який є завжди заасортований в різномірні фазенди, Seccos e Molhados, залізя, начиня кухонне і прочі знаряди рільничі.

СКУПОВУЄМО ГЕРВУ, ВІСК, МІД, і інші продукта кольовіальні.

Випродаж гуртовна і деталічна.

Для пп. Каросників кукурузи і січки не брак!

ODRECKYI & KOZAKEVYCH

Iraty — Адреса телеграфічна „Kozak“ — Paraná

Федір Шнайдер

— в Портон —

подає до відома пп. Кольоністів, що його

ФАБРИКА ОЛІЮ

Купує насінє лену і конопель, як також прядиво льняне і конопельне. Одно кильо насіння є лену платить по 400 рейсів; насінє конопель по 500 рейсів. Прядиво чисте 1 кильо 1\$300 і більше.

Пишіть:

Theodor Schneider
Portão Paraná

Або через посередництво Григорія Тадри — Портон.

СКЛЕП
НИКИТИ ДОНЯКА
в місті Іраті

є знаний усім, так в Іраті як і в подальших околиць зі свого великого склепу, який отворив ще в р. 1908 у великим мурованім домі враз з приютом для подорожуючих до Прудентополя і звідтам до Іраті. Кождий, хто заїде у його дім, знайде вигідну обслугу, як також зможе набути у склепі усе, що йому потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

Купую герву-мате і інші ш одутка хліборобські.

В разі потреби вишаймаєсь власна фіра до Прудентополя і кольнії Іраті.

Одинока українська фабрика цукорків
ІВАНА КУТНОГО

CURITYVA — MARTINS AFFONSO № 6.

Виробляє різномірні цукорки різного смаку і зовнішньої форми.

Досі у Парані не було української фабрики цукорків а коли она існує від двох місяців спішіть з замовленнями. По цукорки пішіть і голосіть ся до ІВАНА КУТНОГО в Куритибі.

Cirurgião — Dentista

BELMIRO DE OLIVEIRA

ФАБРИКА КАВИ

68)

Кривава книга

МАТЕРІЯЛИ ДО ПОЛЬСЬКОЇ ІНВАЗІЇ НА
УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ
1918/1919 РОКУ.

(Дальше).

7. До Берестя прибула французька місія, щоби приглянутися таборови інтернованих і розслідити на місці як Поляки з інтернованими Українцями поводяться. Та Поляки заявили місії, що в таборі сидять самі більшевики! Наслідок-Французи відіхали в пересвіченю, що в таборі нема ніяких Українців.

8. В Коломиї померла з початком цвітня 1919 на п'ятнистий тиф Двернічка, сестра жінки польського міністра почт Ліндого. Її похоронено величаво, про що оповістив впрочім і польський часопис «Зніч». Тамчасом коломийські Поляки в два місяці пізніше вислали до Варшави телеграму з донесенем, що Двернічку Українці зарізали! Подаючи з парламентарної трибуни у формі обжалування української нації цей видуманий факт до публичного відома, не завагався прем'єр польських міністрів Падеревський назвати Українців тоді в своїй промові «бандитами» і свому товаришеви з кабінету висловити співчуття ізза трагічної

смерти «замордованої Українцями» його сестри

9. Дня 8. червня 1919 привезли Поляки до Станиславова 7 трупів польських міліціантів, яких-буцім-то Українці вбили в жорстокий спосіб обтинаючи їм ноги, вуха, здираючи кусниками шкіру з тіла і т. п. Вмісті і в цілій польській пресі вдарено на аларм обурення! Підбурхана часописами польською внадала до мешкань Українців, приневолювала їх йти дивитися на жертви «гайдамацьких знущань». Вся польська преса була переповнена дошкрями про «українські звірства», лайками, клеветами, обидами й юдженням на Українців. Та опісля польська газета «Зніч» помістила офіційльний протокол лікарських оглядин трупів, з якого виходило, що померші згинули природною смертю від крісових куль і лише один з них мав зломані два ребра мабуть від удару крісом. (Свідок К.)

10. Для цілковитого закриття правди, про страшні відносини в таборах, заборонили Поляки оголошувати виказ жертв інтернованих і полонених і подавати вістки про арештування, ревізії, надужиття реквізиції і т. д.

(Далі буде)

BEVAM AS CERVEJAS DA ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELEPHONE
454.

MARCA REGISTR

Atlantica

Luzitana

Ouritibana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА
ПІВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул.
Ігвассу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзитика, Гамбург-го, Куритибана, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атланта, Більц, Вода Столова, Женжібре; ГАЗОЗИ: з Цитрини, Абакаші, Малин, Помаранч, Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насінє ячменю за контрактом і продаємо вибранє насінє ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополи в домі п. М. Козловського.

Досі у Парані не було української аптеки від двох місяців епістить з замовленнями. По цукорки пішіть і голосіть ся до ІВАНА КУТНОГО в Куритибі.

Cirurgião — Dentista
BELMIRO DE OLIVEIRA

Prudentópolis — Paraná

Цей дентист — хірург, який перебувати-
ме лише через короткий час у Прудентопо-
ли, рве зуби без болю, виконує всякі робо-
ти дентистичні, як: чищення зубів, пльом-
бовання, вставляванє штучних і т. д. а все
по цінах уміркованих.
Години офісові: 8—11 з рання; 2—5 по
полудни.

ФАБРИКА КАВИ
S. JOÃO

Antonio Candido Cavalim
Iraty — C. № 21 — Parana

Панове купці! Коли хочете набути доб-
рої і смачної кави, чистої і без домішок
зайдіть до нас, а не пожалуйте. Кожний
любить добру каву, проте і радо будуть
купувати її у вас.

CASA „DNISTER“

НАЙВІЛЬШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП В УНІЙОВ ДА ВІКТОРІЯ,
ІВАНА КУЧМИ

Маємо на складі ріжнородні товари, як: фазенда, армариньо — начине,
кухонне, напитки краєві і заграничні, залізо і всякі продукта споживчі.
Також виконуємо кравецьку роботу після замовлень.

ЦІНИ НАЙПРИСТУПНІЙШІ.

Українці! Попирайте завсїгди лиш своїх!

CASA „DNISTER“
de João Kutchma

Rua Vidconde e Nacar — União da Victoria — Paraná

PHARMACIA POPULAR
— de —

O. Santos Pacheco
Prudentópolis — Paraná

Великий склад дрогуерії і хемічних про-
дуктів. Можна набути ріжні ліки гоме-
патичні та інші ліки на ріжні хвороби.
Ціни догідні.

Dr. ROMULO CARDILLO

Clínica medica e cirurgica

Лічить недуги мушин і женщин так внут-
рішні як і зовнішні. Приймає недужих від
8—11 год. рано і від 2—5 по полудни.
Мешкає при улиці Dr. Vicente Machado.

Др. Мирослав Шеліговський

ЛІКАР І ОПЕРАТОР
CURITYVA
Rua S. Francisco № 25

Бувший асистент клінік європейських.

Лічить після найновішої системи. Виконує всякі операції хірургічні.
Посторонніх слабих приймає на лічєво і побут у своїй клініці. Лічать луча-
ми „Roentgena“. Посідає власну лабораторію до оглядин хемічних і мікроскопо-
вих, та великих інших оглядин зровні в слабостях внутрєнних.
Порада усгно і лисовно. — Мож розмовитись по українськи.

Atlantica — Curitibana — Porter — Luzitana

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополи в домі п. М. Козловского.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
Костя Одрецького
В АНТОНІЙО РЕБОУСАС — ПА-
РАНА.

Один з найбільших і найстар-
ших склепів в цілім муніципію Іраті.

Продаю товари ріжнородні — яких
справді хто забажає — фазенда; залізо;
знаряди домашні, кухонні, і усе, що по-
трібне до ужитку домашнього і рільни-
чого.

НАПИТКИ РІЖНОРОДНІ. — СКУПО-
ВУЮ ГЕРВУ.

На складі: кава, цукор, усі споживчі
товари. Капелюхи, стрільні артикули, ок-
раси зі золота як: брошки, перстені, лан-
пушки до годинників і т. д.

Чого Вам треба — купите і будете
вдоволені.

Konstantino Odrecky.

Antonio Rebouças — Paraná.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА
ЛІНІЯ ЕСПЕРАНСА — ПРУДЕНТОПОЛІС

Поручаємо наш ново-отворений склеп, в
котрім мож набути всего — добре і тане
Маємо всякі матерії, капелюхи, убраня
готові, пали парасолі, як також всякого
рода заліззя.

Продаємо сіль, муку, каву в зернятах і
мелену і все, що тільки забажаєте.

Ціни умірковані і продається все танше
як у інших торговлях.

Купуємо, герву, мід, віск, масло і прочі
продукта кольоніяльні.

Памятайте, що вже раз треба поняти
сей великий клич: „СВІЙ ДО СВОГО!“

З глибоким поважанем

Семчишин — Опушкевич & Спілка

Українці, котрі суть на лістах військових,
а раді би себе звільнити від війська повинні
задалегіть виробити звільненє. Час на се
виходить до 15. листопада. З тими рекі-
рементами удавайтесь до п. В. Лопатюка
Сей чоловік вже много увільнив, то і тепер
увільнить. Представте свої причини, та не
відкладайте. Ідіть до Українця бо нині клич:
„Свій до свого з всіми потребами!“

ПЕРША І НАЙСТАРША ТОРГОВЛЯ В АНТОНІО ОЛІНТО

Теодора Шнира

посідає на складі все, що входить в т. з. Secess e Molhados
а іменно: ріжнородної якости полотна, фазенти і армариньос,
хустки, коци, капелюхи, каземіри, готові убраня, начина кухоні,
рільничі знаряди, всілякі обувя так для мушин як для женщин,
ріжні річи з римарських і ковальських виробів. Має також все на
складі найліпшої марки, муку, каву, цукор, сіль, перець, нафту,
сірники і преріжна всячина.

Ріжні напитки, почавши від таной, але міцної мов оковита,
горівки, а скінчивши на дорогих винах. — Купую все і продаю
все. — Ціни як найдешевші. Українці з А. Олінто памятайте на
клич: „Свій до свого“! Тому не оминайте свого котрий нераз з
Вами ділив добре і эле і не в однім помагав.

ALFREDO SCHNYER

Estação de Carivete

col. Antonio Olynto,

НАЙЛУЧШЕ ПИВО
ВИРОБЛЯЄ
Cervejaria
„Cruzeiro“

Подаєсь до відома, що
купуєсь також ячмінь.
Curityba — Paraná c. p. 180

В. Кун і Син.

Іпіранга — Гважувіра — Парана

Поручаю мій склеп при фабриці кап
фляшкових, купую всякі продукта крає-
ві, продаж гуртовна і деталічна.

W. Kuhn & Filho.

Guajuvira — Paraná

Печатня оо. Василян в Прудентополи